

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 580/2023-23

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a sudcov Rastislava Kaššáka (sudca spravodajca) a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], a [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpených URBAN GAŠPEREC BOŠANSKÝ, s. r. o., advokátska kancelária, Havlíčkova 16, Bratislava, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Ondrej Urban, MBA, proti postupu Okresného súdu Košice II (teraz Mestský súd Košice) v konaní vedenom pod sp. zn. 17 Csp 23/2017 (teraz K2-17 Csp 23/2017) v časti rozhodovania o výške trov konania takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľov a skutkový stav veci

1. Sťažovatelia sa ústavnou sťažnosťou doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 10. októbra 2022 domáhajú vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), ako aj práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom bývalého Okresného súdu Košice II [(ďalej len „okresný súd“); teraz Mestský súd Košice (ďalej len „mestský súd“)] v konaní vedenom pod sp. zn. 17 Csp 23/2017 [teraz K2-17 Csp 23/2017 (ďalej aj „napadnuté konanie mestského súdu“)]. Navrhujú v napadnutom konaní mestskému súdu prikázať konať bez zbytočných prietahov a domáhajú sa priznania primeraného finančného zadosťučinenia v sume 6 200 eur každému zo sťažovateľov, ako aj náhrady trov konania spojených s podaním ústavnej sťažnosti.

2. Podstatou ústavnej sťažnosti je tvrdenie sťažovateľov o neprimeranej a ústavnoprávne nekonformnej dĺžke napadnutého konania. V konaní vo veci samej mali sťažovatelia procesné postavenie žalobcov domáhajúcich sa súdnej ochrany v spotrebiteľskom spore s ochranou slabšej

strany vo veci určenia, že zmluva o poskytnutí spotrebiteľského úveru je bezúročná a bez poplatkov. Súdne konanie bolo začaté na základe žaloby podanej sťažovateľmi 20. februára 2017.

3. Z chronológie napadnutého konania opísaného sťažovateľmi vyplýva, že o žalobe sťažovateľov rozhodol okresný súd rozsudkom č. k. 17 Csp 23/2017 z 19. novembra 2018 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“), proti ktorému podali odvolanie. O podanom odvolaní rozhodol Krajský súd v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom č. k. 2 Co 225/2019 zo 16. júla 2020 (ďalej len „rozsudok krajského súdu“) tak, že potvrdil rozsudok okresného súdu. O dovolaní sťažovateľov proti rozsudku krajského súdu rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) uznesením č. k. 7 Cdo 252/2020 z 31. marca 2022 tak, že ich dovolanie odmietol a žalovanému priznal nárok na náhradu trov konania.

4. Ústavný súd dopytom na informačnej kancelárii mestského súdu zistil, že spis bol najvyšším súdom vrátený okresnému súdu 11. apríla 2022, pričom o trovách konania bolo rozhodnuté uznesením z 13. júna 2023, ktoré bolo zmenené uznesením č. k. K2-17 Csp 23/2017-1076 z 28. augusta 2023, ktoré nadobudlo právoplatnosť 16. septembra 2023 a vykonateľnosť 20. septembra 2023.

II.

Argumentácia sťažovateľov

5. Sťažovatelia namietajú v postupe mestského súdu v napadnutom konaní najmä jeho nečinnosť a poukazujú na skutočnosť, že konanie (od podania žaloby, pozn.) trvá už viac ako 5 rokov a 7 mesiacov. Nežiaduci pretrvávajúci stav právnej neistoty odôvodňujú skutočnosťou, že mestský súd právoplatne nerozhodol o výške náhrady trov konania. Poukazujú na rozhodovaciu činnosť Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) a uvádzajú, že v danom prípade ide dokonca o extrémny prieťah, keď konanie trvá viac ako 5 rokov.

6. Domnievajú sa, že sú to práve sťažovatelia, ktorí sú nepriaznivo dotknutí nečinnosťou mestského súdu, ktorý nerozhodol o výške trov konania. Uvažujú o účele práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov, pričom poukazujú na rozhodovaciu činnosť ústavného súdu, ktorú bez ďalšieho aplikujú na nimi načrtnutý skutkový a právny stav.

7. Napokon zo stručnej rekapitulácie konania vyplýva, že konanie vo veci samej bolo právoplatne skončené a v čase podania ústavnej sťažnosti bolo úlohou mestského súdu rozhodnúť len o výške náhrady trov konania. Význam konania označujú ako extrémne dôležitý a poukazujú na to, že rozhodnutie o výške trov možno z hľadiska náročnosti považovať za formalitu.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

8. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 listiny, ako aj práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom mestského súdu v napadnutom konaní, a to primárne v dôsledku jeho nečinnosti.

9. Ústavný súd ústavnú sťažnosť predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a zisťoval, či ústavná sťažnosť obsahuje všeobecné náležitosti podania (§ 39 zákona o ústavnom súde), všeobecné náležitosti návrhu na začatie konania (§ 43 zákona o ústavnom súde), osobitné náležitosti ústavnej sťažnosti (§ 123, § 124 a § 132 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde) a či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

10. Ústavný súd zistil, že meritórny predmet konania bol vyčerpaný právoplatnosťou rozsudku mestského súdu v spojení s rozsudkom krajského súdu, a to 3. septembra 2020. Uznesenie najvyššieho súdu, ktorým najvyšší súd rozhodol o dovolaní sťažovateľov, nadobudlo právoplatnosť 20. apríla 2022. V tomto smere možno uzavrieť, že súdy rozhodujúce o žalobe sťažovateľov a opravných prostriedkoch sťažovateľov svoju úlohu v nastolení právnej istoty splnili rozhodnutím v merite veci, čím sťažovatelia získali vecnú odpoveď na žalobnú požiadavku. Nepochybne ale aj po právoplatnom skončení konania v merite veci pretrváva povinnosť súdu konať o nadväzujúcich procesných otázkach, ako je napr. aj rozhodnutie o trovách konania. Aj v tomto štádiu konania môžu vzniknúť zbytočné prietahy (IV. ÚS 375/2021).

11. Sťažovatelia sa podanou ústavnou sťažnosťou už šiestykrát domáhali ústavného prieskumu v ich právnej veci, naposledy ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 29. marca 2022, ktorou sa domáhali vyslovenia porušenia totožných práv, ako je tomu aj v posudzovanom prípade, a to nielen postupom mestského súdu v napadnutom konaní (resp. predtým okresného súdu, pozn.), ale aj krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Co 225/2019 a najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 7 Cdo 252/2020. Ústavný súd uznesením č. k. I. ÚS 220/2022-21 zo 14. apríla 2022 ústavnú sťažnosť sťažovateľov odmietol s odôvodnením, že v čase rozhodovania ústavného súdu okresný súd a krajský súd nemohli viac porušovať základné právo sťažovateľov, pretože vec bola právoplatne skončená [v tejto časti ako oneskorene podanú podľa § 56 ods. 2 písm. f) zákona o ústavnom súde, pozn.]. Pokiaľ ide o nečinnosť najvyššieho súdu, tá v rozhodnom čase nevykazovala ústavnoprávne relevantnú intenzitu prietahov, pretože najvyšší súd o podanom dovolaní rozhodol v priebehu 16 mesiacov; dva dni po podaní ústavnej sťažnosti. V tejto časti ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

12. Aktuálna ústavná sťažnosť bola podaná v čase, keď sa nevyčerpaný predmet konania týkal výlučne otázky výšky náhrady trov konania. V tejto súvislosti ústavný súd pripomína, že podľa svojej ustálenej judikatúry (napr. II. ÚS 12/01, IV. ÚS 61/03) poskytuje ochranu základnému právu podľa čl. 48 ods. 2 ústavy v konaní pred ústavným súdom len vtedy, ak v čase uplatnenia tejto ochrany porušovanie základného práva označenými orgánmi verejnej moci (v danom prípade mestským súdom, pozn.) ešte mohlo trvať.

13. Sťažovatelia žiadajú od ústavného súdu, aby posudzoval celkovú dĺžku trvania konania, tvrdiac, že až vyčerpaním celého predmetu konania a rozhodnutím o všetkých, aj podružných nárokoch v konaní nastáva stav právnej istoty. Ústavný súd nevyklučuje sčítavanie dĺžky konania u rôznych porušovateľov (napr. IV. ÚS 81/2019, I. ÚS 103/2019, I. ÚS 282/2019). Vzhľadom na (i) povinnosť ústavného súdu posudzovať aktuálny, trvajúci zásah a rovnako vzhľadom na (ii) už zmienené uznesenie ústavného súdu o odmietnutí ústavnej sťažnosti uznesením č. k. I. ÚS 220/2022-21

zo 14. apríla 2022 a na (iii) skutočnosť, že jediným označeným porušovateľom bol mestský súd, ústavný súd nemohol pristúpiť k sčítavaniu dĺžky trvania konania u rôznych porušovateľov a posudzovanie porušenia označených práv izoloval na rozhodovanie mestského súdu o trovách konania.

14. Ústavný súd považuje za potrebné poukázať na judikatúru ESĽP, konkrétne na jeho rozsudok vo veci Čičmanec proti Slovenskej republike (rozsudok z 28. 6. 2016, sťažnosť č. 65302/11), ktorým ESĽP okrem iného rozhodol aj o tom, že dĺžka konania napadnutého sťažnosťou nespĺňala požiadavku primeranej lehoty podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (a to aj napriek skutočnosti, že toto konanie v čase podania ústavnej sťažnosti prebiehalo podobne ako v tomto prípade už len vo fáze týkajúcej sa trov konania). V bode 50 uvedeného rozsudku ESĽP konštatoval, že čl. 6 ods. 1 dohovoru vyžaduje, aby všetky stupne konania týkajúce sa rozhodovania o občianskych právach a záväzkoch vrátane konania nasledujúceho po rozsudku v merite veci (čo zahŕňa aj fázu konania týkajúcu sa trov) boli rozhodnuté v primeranej lehote. Preto v danej veci posudzoval tiež to, či postup mestského súdu (vo fáze rozhodovania o trovách konania, resp. o ich výške, pozn.) bol súladný s právom sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov.

15. Ústavný súd už vo svojich predchádzajúcich rozhodnutiach vyslovil, že zjavná neopodstatnenosť ústavnej sťažnosti namietajúcej porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (rovnako aj podľa čl. 38 ods. 2 listiny, pozn.), ako aj práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru môže vyplývať aj z toho, že porušenie tohto práva sa namieta v takom konaní pred všeobecným súdom, ktoré z hľadiska jeho druhu a povahy netrvá tak dlho, aby sa dalo uvažovať o zbytočných prietáhoch (napr. IV. ÚS 343/04, III. ÚS 59/05, I. ÚS 455/2014, I. ÚS 210/2018, IV. ÚS 120/2018, IV. ÚS 172/2020), resp. ak argumenty v ústavnej sťažnosti sťažovateľa nepreukázali v čase jej podania takú intenzitu porušenia označeného základného práva, aby bola ústavná sťažnosť prijatá na ďalšie konanie (m. m. II. ÚS 93/03, II. ÚS 177/04, I. ÚS 192/2015, I. ÚS 190/2019).

16. Ústavný súd ďalej poukazuje na svoju doterajšiu judikatúru, v ktorej opakovane pripomína, že nie každý zistený prietah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (napr. II. ÚS 57/01, I. ÚS 48/03, III. ÚS 59/05). Pojem „zbytočné prietahy“ obsiahnutý v čl. 48 ods. 2 ústavy je pojem autonómny, ktorý treba vykladať a aplikovať predovšetkým materiálne. S ohľadom na konkrétne okolnosti veci sa totiž postup dotknutého štátneho orgánu nemusí vyznačovať takými významnými prietahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako „zbytočné prietahy“ v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy (napr. I. ÚS 63/00). V prípade, keď ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti zistí, že charakter postupu všeobecného súdu sa nevyznačoval takými významnými prietahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako „zbytočné prietahy“ v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavnú sťažnosť spravidla odmietne ako zjavne neopodstatnenú (napr. I. ÚS 41/01, I. ÚS 57/01, III. ÚS 59/05).

17. Hodnotiac obdobie trvania rozhodovania o výške náhrady trov konania, keď mestský súd vydal (prvé, pozn.) rozhodnutie o výške trov konania po uplynutí 14 mesiacov od vrátenia spisu najvyšším súdom, treba uviesť, že dĺžka rozhodovania, hoci je hraničná, nedosahuje ústavnoprávne relevantnú intenzitu odôvodňujúcu konštatovanie porušenia práva na prejednanie veci bez zbytočných prietáhov.

18. S poukazom na všetko už uvedené preto ústavný súd dospel k záveru, že postup mestského súdu v napadnutom konaní nie je možné považovať za taký, ktorý by vzhľadom na svoju ústavnoprávnu intenzitu po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie dal dôvod na vyslovenie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 listiny, ako aj práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, preto ústavnú sťažnosť odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

19. Keďže ústavný súd ústavnú sťažnosť odmietol, bolo už bez právneho významu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľov uvedenými v jej petite.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. novembra 2023

Jana Baricová
predsedníčka senátu